

**Муниципальное автономное общеобразовательное учреждение
«Усть-Туркская средняя общеобразовательная школа» Бажуковский филиал**

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора по
УВР

 Аигова Э.Р.

«30» августа 2024 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор

МАОУ «Усть-Туркская
СОШ»

 Юсупова И.Ф.

Приказ №123 от
«30» августа 2024 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА
курса внеурочной деятельности
«Стилистика татарского языка»
для обучающихся 9го класса

с. Бажуки, 2024г.

Пояснительная программа

Рабочая программа внеурочной деятельности по родному(татарскому) языку **«Стилистика татарского языка»**

составлена на основе положений и требований к результатам освоения основной образовательной программы, представленных в федеральном государственном образовательном стандарте основного общего образования и федеральной образовательной программе (Федеральным законом «Об образовании в Российской Федерации» от 29 декабря 2012 г. № 273-ФЗ, Приказом Министерства просвещения РФ от стандарта основного общего образования», Приказом Министерства просвещения Российской Федерации от 18.05.2023 № 370 «Об утверждении федеральной образовательной программы основного общего образования», Приказом Министерства просвещения РФ от 02.08.2022 № 653 «Об утверждении федерального перечня электронных образовательных ресурсов, допущенных к использованию при реализации имеющих государственную аккредитацию образовательных программ НОО, ООО, СОО»; Федеральными образовательными программами основного общего образования).

При проведении занятий предусмотрены формы работы: беседы, практические работы, диалоги, дискуссии и др.

Актуальность выбора программы внеурочной деятельности **«Стилистика татарского языка»**

диктуется потребностями практики, поскольку даёт возможность закреплять знания и навыки, полученные обучающимися на уроках, и одновременно вовлекать учащихся на творческую самореализацию и социализацию. И новизна программы касается практики, ведь интересно наблюдать, какие изменения происходят в учащих в ходе творческой деятельности, как меняется их поведение, способности, что неожиданно открывается в них и что они сами в себе открывают.

Программа позволяет обучающимся увидеть разнообразный, увлекательный, неисчерпаемый мир слова, что важно для формирования истинных познавательных интересов, является опорой при подготовке к олимпиадам по родному

(татарскому) языку. Помогает успешно применять индивидуальный подход к каждому ученику с учётом его способностей, развивать и самостоятельность, и творческие инициативы.

Изучение родного (татарского) языка в основной школе направлено на формирование и развитие коммуникативной, лингвистической и культуроведческой компетенции.

Лингвистическая компетенция формируется на основе овладения необходимыми знаниями о языке как знаковой системе и общественном явлении, его устройстве, развитии и функционировании; приобретении необходимых знаний о лингвистике как о науке; освоении основных норм татарского литературного языка; обогащения словарного запаса и грамматического строя речи обучающихся; совершенствования орфографической и пунктуационной грамотности; умения пользоваться различными видами лингвистических словарей.

Коммуникативная компетенция предполагает овладение видами речевой деятельности и основами культуры устной и письменной речи, базовыми умениями и навыками использования языка в жизненно важных для данного возраста сферах и ситуациях общения. Коммуникативная компетентность проявляется в умении определять цели коммуникации, оценивать речевую ситуацию, учитывать коммуникативные намерения и способы коммуникации партнёра, выбирать адекватные стратегии коммуникации, быть готовым к осмысленному изменению собственного речевого поведения.

Культуроведческая компетенция предполагает осознание родного языка как формы выражения национальной культуры, понимание взаимосвязи языка и истории народа, национально-культурной специфики татарского языка, освоение норм татарского речевого этикета, культуры межнационального общения; способность объяснять значения слов с национально-культурным компонентом.

В ПРОГРАММЕ ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ коммуникативно-деятельностный подход, предполагающий предъявление материала также и в деятельностной форме. Направленность предмета на формирование коммуникативной, лингвистической и культуроведческой компетенции нашла отражение в структуре программы.

Она предполагает изучение фонетики и графики, лексики и фразеологии, морфемики и словообразования, морфологии и орфографии, первоначальные сведения об основных понятиях синтаксиса и пунктуации. *Учебный материал выстроен по тематическому принципу – он поделен на несколько крупных разделов, которые, в свою очередь, подразделяются на несколько тем*

ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ КУРСА ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.

Изучение татарского языка в школе направлено на достижение следующих целей:

- формирование умений сознательно и грамотно пользоваться богатыми ресурсами татарского языка в речевой практике, развитие интуиции и "чувства" языка;
- воспитание уважения к языку, чувства сопричастности к сохранению его самобытности и чистоты, стремления познавать свойства родного слова и совершенствовать свою речь.

Достижение указанных целей возможно через решение следующих задач:

Обучающие:

- *развитие и формирование языковой личности;*
- *развитие интереса к родному слову, к содержанию внеурочной деятельности;*
- *формирование понимания важности изучаемого языка в современном мире и потребности пользоваться им как средством общения, познания, самореализации и социальной адаптации;*
- *создание ситуации достижения успеха в индивидуальной и групповой деятельности;*
- *расширение знаний, умений, навыков по разделам науки о языке (лексике, фразеологии, словообразованию, морфологии, синтаксису);*
- *развитие творческих способностей школьников по созданию устных и письменных текстов разных типов, стилей речи и жанров с учётом замысла, адресата и ситуации общения;*

Воспитывающие:

- воспитание любви и уважения к родному языку;
- формирование умения слушать и понимать текст;
- воспитание потребности в речевом самосовершенствовании.

Развивающие:

- развивать умение свободно пользоваться словарями различных типов, справочной литературой и поисковыми редакторами в интернете;
- развивать представления о прекрасном в языке и речи;
- приобщать учащихся к самостоятельной исследовательской работе. Программа внеурочной деятельности позволяет реализовать личностно-ориентированный, системно-деятельностный подходы.

РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ КУРСА ВНЕУРОЧНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.

Материал каждого занятия рассчитан на 45 минут. Во время занятий у ребенка происходит становление развитых форм самосознания, самоконтроля и самооценки. Отсутствие отметок снижает тревожность и необоснованное беспокойство учащихся, исчезает боязнь ошибочных ответов. В результате у детей формируется отношение к данным занятиям как к средству развития своей личности.

Организация деятельности учащихся основывается на дидактических принципах:

- принцип психологической комфортности;
- принцип непрерывности образования и воспитания и личностных качеств учащегося;
- принцип вариативности;
- принцип сочетания коллективных, групповых и индивидуальных форм работы;
- принцип связи теории с практикой;
- принцип творчества.

Данный курс позволяет наиболее успешно применять индивидуальный подход к каждому ученику с учётом его способностей, более полно удовлетворять познавательные и жизненные интересы учащихся.

Виды деятельности

- поисково-исследовательская;
- игровая;
- познавательная;

- проблемно-ценностное общение.

Основные методы и технологии

- проектное обучение;
- саморазвитие личности;
- развивающее обучение;
- технология обучения в сотрудничестве;
- игровые технологии;
- информационно-коммуникативные технологии.

Выбор технологий и методик обусловлен необходимостью дифференциации и индивидуализации обучения в целях развития универсальных учебных действий и личностных качеств школьника.

Место курса внеурочной деятельности

Программа для учащихся 9 класса рассчитана по 1 час в неделю (34 часов за год). Занятия проходят 1 раз в неделю во второй половине дня.

ЛИЧНОСТНЫЕ, МЕТАПРЕДМЕТНЫЕ И ПРЕДМЕТНЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ ОСВОЕНИЯ КУРСА.

ЛИЧНОСТНЫЕ

- осознание языка как основного средства мышления и общения людей;
- восприятие татарского языка как явления национальной культуры, понимание связи развития языка с развитием культуры татарского народа;
- понимание богатства и разнообразия языковых средств для выражения мыслей и чувств;
- положительная мотивация и познавательный интерес к изучению курса татарского языка

МЕТАПРЕДМЕТНЫЕ

- осознавать цели и задачи изучения курса в целом, раздела, темы;
- планировать свои действия для реализации задач урока и заданий к упражнениям;
- осмысленно выбирать способы и приёмы действий при решении языковых задач;
- следовать при выполнении заданий инструкциям учителя и алгоритмам, описывающим стандартные действия (памятки в справочнике учебника).

- осуществлять само- и взаимопроверку, находить и исправлять орфографические и пунктуационные ошибки.
- ориентироваться в соответствующих возрасту словарях и справочниках;

ПРЕДМЕТНЫЕ

- соблюдать нормы татарского литературного языка в собственной речи и оценивать соблюдение этих норм в речи собеседников (в объёме представленного в учебнике материала);
- проверять правильность постановки ударения или произношения слова по словарю учебника (самостоятельно) или обращаться за помощью (к учителю, родителям и др.);
- подбирать синонимы для устранения повторов в тексте и более точного и успешного решения коммуникативной задачи;
- оценивать уместность и точность использования слов в тексте;

Программаның кыскача эчтәлеге

Бүлекләр, темалар	Эчтәлек	Сәгать саны
Татар халкы һәм аның теле	Татар халкының тарихы һәм теле турында кыскача белешмә бирү	5
Язу тарихы	Татарларда язу тарихы	2
Татар алфавиты һәм аның үзенчәлекләре	Татар алфавиты һәм аның үзенчәлекләре турында укучыларда күзаллау булдыру.	1
	Исемнәр тарихы. Гаилә кешеләренең исемнәре нәрсә аңлатуы турында сөйләшү.	3
Фонетика.Лексика	Авазлар, аларның татар телендә әйтелеш үзенчәлекләре. Фразеологизмнар, аларны бер телдән икенче телгә дәрәс тәржемә итү.	6

Орфография	Офографик принциплар, аларны дөрес куллана белү.	2
Лексикография. Сүзлекләр	Сүзлекләрнең төрләре , аларны дөрес куллана белү.	2
Этимология	Этимология фәне.Сүзләрнең килеп чыгу тарихы.	1
Сүз төзелеше һәм ясалышы	Сүз төзелеше.”Сүзләр дөньясында”.Практик эш.	2
Сүз төркемнәре тарихыннан	Сүз төркемнәре тарихыннан.Исем, сыйфат, алмашлык.	3
Синтаксис иленә сәяхәт	Жөмлә төзү калыплары.Практик эш.	2
Тыныш билгеләре тарихыннан	Тыныш билгеләре тарихыннан. Тыныш билгеләренә килеп чыгышы.Практик эш.	2
Стилистика	Сөйләм культурасы.”Тапкырлар, зирәкләр” бәйгесе	3
Барлығы		34

Календарь-тематик план

№	Бүлек.Тема	Сә г. са н ы	Уку эшчәнлегенң төп формалары	Укучыларның уку эшчәнлеге төрләре	Үткәрү вакыт ы	Факти к үткәрү вакыт ы
1.Татар халкы һәм теле-5сәг.						
1	Нәрсә ул тел? Ул ничек барлыкка килгән? Төрки телләр.	1	Куркынычсызлык кагыйдәләрен үтәү буенча инструктаж үткәрү.“Минилекция.Әңгәмә.	“Авыз күрке-тел, тел күрке- сүз”.Татар теле төрки телләренң берсе.Татар теленң дөнья телләре арасында тоткан урыны турында мәгълүмат биру.	03.09	03.09
2	Тел-безнең гомерлек юлдашыбыз.	1	Минилекция. Әңгәмә	Телнең әһәмияте. Телне саклау буенча фикер алышу.	06.09.	06.09
3	Тел турында халык мәкальләре.	1	Практик эш	Тел турында халык мәкальләрен туплау, мәгънәләрен аңлату	13.09.	13.09.
4	Телнең жәмгыятьтәге функцияләре турында алдынгы фикер	1	Әңгәмә	Телнең жәмгыятьтәге роле турында алдынгы фикер ияләренң әйткән сүзләрен	20.09.	20.09.

	ияләренәң әйткән сүзләре			өйрәнү.		
5	Татар теленәң диалектлары. Телнең серен ачучы галимнәр турында.	1	Практик эш. Китап белән эш	Татар телен өйрәнүче галимнәрне өйрәнүгә кызыксыну уяту	27.09.	27.09.
2. Язу тарихы-2сәг.						
6	Язу турында төшенчә. Язу ни өчен кирәк? Татар халкында язу тарихы.	1	Минилекция. Әңгәмә. Практик эш	Укучыларның фикерләүләрен үстерү.	04.10	
7	Язуның жәмгыятьтәге роле. Татарларда беренче басма китаплар	1	Чыгыш ясау. Әңгәмә.	Әңгәмәдә катнашырга теләк тудыру.	11.10.	
3. Татар алфавиты һәм аның үзенчәлекләре-1сәг.						
8	Татар алфавиты һәм аның үзенчәлекләре.	1	Минилекция. Китап белән эш.	Китаптан кирәкле мәгълүматны таба һәм аңлата белү.	18.10.	
4. Исемнәр тарихы-3сәг						
9	Исемнәр кайчан барлыкка килгән?	1	Минилекция. Әңгәмә.	Иптәшенә тыңлый һәм үз фикеренә житкерә белү.	25.10.	
10	Борынгы һәм хәзерге исемнәр.	1	Ижади эш. Китап белән эш. Чыгыш ясау	Чыгыш ясый белү	08.11.	
11	Фамилияләр һәм отчестволар кайчан барлыкка килгән?	1	Әңгәмә. Ижади эш.	Эзләнә белү күнекмәләрен үстерү.	15.11.	
5. Фонетика, лексика-6сәг						

12	Авазлар һәм хәрефләр. Фонетик уеннар. Сүз хикмәте.	1	Уеннар	Уен вакытында иптәшенне хөрәт итә белү	22.11.	
13	Практик эш. Кроссвордлар, ребуслар төзү. Лингвистик экият язу.	1	Ижади эш. Кроссвордлар, ребуслар төзү, экият язу.	Кроссвордлар, ребуслар төзү алымнарын ныгыту.	29.11.	
14	Антонимнар һәм синонимнар	1	Ижади эш.	Дәрәслек белән эш итә белү.	06.12.	
15	Фразеологизм. Фразеологизмнарны тәржемә итү.	1	Тәржемә итү. Сүзлекләр белән эш	Фразеологизмнарны кулланып, хикәя төзү.	13.12.	
16	Мәкальләр һәм әйтемләр. Афоризмнар	1	Ижади эш	Мәкальләр һәм әйтемләр. афоризмнарның мәгънәләрен иптәшенә житкерә белү.	20.12.	
17	Сүзләр тарихыннан. Тәржемәләр итү	1	Практик эш. Тәржемә итү.	Сүзлекләрдән дәрәслек кулланып белү.	27.12.	
6. Орфография-2сәг						
18	Татар орфографиясенң принциплары.	1	Минилекция. Ижади эш. Күнегүләр эшләү.	Авыр язылышлы сүзләрнең язылышын ныгыту.	17.01.	
19	Практик эш. Орфографик ярыш. Орфографик лото. Орфографик домино	1	Практик эш. Уеннар	Уеннар аша сүзләрнең дәрәслек язылышын ныгыту.	24.01.	
7Лексикография. Сүзлекләр-2сәг.						

20	Сүзлекләрнең төрлөрө. Энциклопедик һәм филологик сүзлекләр. Татар теленә мөнәсәбәтле борынгы сүзлекләр. Русча-татарча сүзлекләр төзү тарихы.	1	Минилекция. Әңгәмә. Сүзлекләр белән эш.	Сүзлекләрдән дәрәс куллана белү.	31.01.	
21	Татар теленә алынма сүзләрнең килеп керү юллары һәм аларны куллану.	1	Ижади эш. Тәкъдим ителгән сүзләр белән хикәя төзү.	Сөйләмдә алынмалардан урынлы куллана белү.	7.02.	
8.Этимология-1сәг						
22	Этимология фәне. Сүзләр каян килеп чыккан?	1	Әңгәмә. Китап белән эш.	Китап белән эш итә белү. Дәрәс җавапны таба белү.	14.02.	
9.Сүз төзелеше һәм ясалышы-2сәг						
23	Сүзнең мәгънәле кисәкләре. Сүз язалу чылбыры.	1	Ижади эш. Яңа сүзләр ясау	Яңа сүзләр язалу юлларын уеннар аша ныгыту.	21.02.	
24	Практик эш. "Тамыр-сүзнең йөрәге". "Сүзләр дөньясында", "Тамырлар һәм кушымчалар" уены	1	Практик эш. Уеннар	Өйрәнгәннәргә гамәлдә куллана белү, сүзләр төзү. Бер- берен белән ярыша белү	28.02.	
10.Сүз төркемнәре тарихыннан-3 сәг						
25	Сүз төркемнәре тарихыннан. Исем, сыйфат, алмашлык...	1	Минилекция. Әңгәмә.	Әңгәмәдә катнашырга теләк тудыру. Иптәшенә тыңлый белү.	07.03.	
26	Уен: зиген	1	Уеннар. Башваткычлар Табыш	Башваткычлар	14.03.	

	күнекмэләре.Башвакыч-табышмаклар.		маклар төзү.	төзү,табышмаклар уйлап чыгару күнекмэләрен үстерү.		
27	Фигыль заманарын беләсеңме?	1	Ижади эш.Тест. Күнегүләр рәшләү.	Дәрестә алган белемнәрен куллана белү.	21.03.	
10.Синтаксис иленә сәяхәт-2 сәг						
28	Сүзләрне бәйли бел. Гади жөмлә	1	Минилекция.Әңгәмә.	Жөмләдәге сүзләр бәйләнеше турында кагыйдәләрне искә төшерү.	28.03.	
29	“Жөмлә төзү жиңелме?”		Ижади эш.Жөмләләр, текст төзү.	Укучыларга өйрәнгән лексик, грамматик формаларны кулланып, текст төзетү	04.04.	
11.Тыныш билгеләре тарихыннан 2 сәг.						
30	Тыныш билгеләре тарихыннан.Тыныш билгеләренәң килеп чыгышы.	1	Чыгыш ясау.Әңгәмә.	Чыгыш ясый белү. Әңгәмәдә катнашу.	11.04.	
31	Практик эш.Тыныш билгеләрен дәрәс куя беләбезме?	1	Практик эш.Күнегүләр эшләү.	Тыныш билгеләренәң куелышын аңлатып бирә белү.	18.04.	
12. Стилистика-3сәг						
32	Стилистика. Сөйләм культурасы. Сүз-фикернең көзгесе.	1	Минилекция.Әңгәмә.	Дәрәс,ачык,эзлекле,сәңгәтлеле,матур яңгырашлы.итеп шигырь, әдәби текст үрнәкләрен уку	25.04.	
33	Тапкырлар һәм зирәкләр бәйгесе. (КВН)	1	Тел бәйгесе.Грамматик уеннар	Иптәшенә дәрәс бәя бирү.	16.05.	
34	“ И туган тел...” (әдәби	1	Әдәби кичә.	Әдәби кичә оештыруда катнашу.	23.05.	

	кичэ)					
--	-------	--	--	--	--	--

Көтөлгән нәтижә

Электив курс үткәннән соң укучылар белергә тиеш:

- а) курс программасын яхшы итеп үзләштерү
- ә) үзеңнең сөйләмеңдә игътибарлы булу.
- в) алган белемнәрне практикада куллана алу.
- г) матур итеп сөйләшә белү, дәрәс итеп язу
- д) төрле конкурсларда, олимпиадаларда катнашу